

nužan oprez u bilo kakvim namjernim intervencijama kojima bi se dirala jezična struktura.

Pierre Bourdieu: »Ce que parler veut dire« (Fayard, Paris, 1982). U svom djelu »Značenje govorenja« autor kritikuje i strukturalističke i generativne lingviste, Saussurea i Chomskog, a i Habermasovu komunikacijsku kompetenciju. Kako ne prihvaća promatranje jezika kao pukog instrumenta komunikacije, »zalaže (se) za razotkrivanje komunikacije, tj. lingvističkih razmjena kao odnosā simboličke moći u kojima se aktualiziraju odnosi snage između govornikā i grupa kojima oni pripadaju. Iz ovoga proizlazi da on nastoji utemeljiti tzv. »ekonomiju lingvističkih razmjena« (...).

Utz Maas: »Als der Geist der Gemeinschaft eine Sprache fand« Sprache und Nationalsozialismus (Westdeutscher Verlag, Opladen, 1984) bavi se razotkrivanjem tekstualne polifonije te pri određivanju sadržaja teksta ima u vidu cjelinu teksta. Manji tekst obrađuje u obliku jednoga, a veći u obliku više segmenata sadržaja. Maas inače kao jednu cjelinu obuhvaća i učesnike, i njihove tekstove, i njihov sociopovijesni kontekst, te u suvremenoj lingvistici — čitamo — stvara neuobičajen i vrijedan model lingvističke analize.

Na kraju časopisa SOL nalazimo i Bibliografiju. Sve što su dakle u svom uredničkom uvodu obećali, na pravo su zadovoljstvo i obavili.

Ernestina Landau

NAJNOVIJE ISTRAŽIVANJE ENGLESKOG RJEČNIKA *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* i njegova upotreba

Cankarjeva založba iz Ljubljane, u sporazumu i s dopuštenjem izdavačke kuće Oxford University Press iz Oxforda (Engleska), uskoro će za jugoslavenske korisnike izdati najnovije izdanje (19. pretisak 3. izdanja) englesko-engleskog rječnika »Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English« (OALDCE) autora A. S. Hornbyja. OALDCE je prvi put tiskan 1948. godine i do danas su izašla 3 izdanja u 50 pretisaka i milijunskoj nakladi. U 1. i 2. izdanju (sa 12 odnosno 19 pretisaka) primjenjivana je fonetska transkripcija riječi (prikazivanje glasova u riječi fonetskim simbolima) prema D. Jonesu, u prvih 10 pretisaka 3. izdanja (1974) prema J. Windsor Lewisu, a od 11. pretiska (1980), također 3. izdanja, do današnjeg 19. pretiska (1985) primjenjuje se transkripcija prema A. C. Gimsonu.

Ovaj rječnik razlikuje se od mnogih postojećih engleskih rječnika naročito po tome što dosljedno prikazuje današnji stvarni i pravilni izgovor engleskih (i američkih) pojedinačnih riječi fonetskim simbolima (postoji ukupno 51 kombinacija za prikazivanje engleskih glasova, odnosno 55 kombinacija za američke) koristeći latinička slova (26 slova) uz dodatne znakove (14 znakova).

Fonetske simbole, koji se upotrebljavaju u OALDCE, još je prije više od četvrt stoljeća prihvatilo i odobrilo Međunarodno fonetsko društvo. Oni

se također već desetljećima dosljedno primjenjuju i na postdiplomskom studiju iz fonetike engleskog jezika na University College London u Londonu.

Najnovije izdanje rječnika OALDCE sastoji se od uvodnog dijela (41 str.), rječnika (1003 str.) i raznih dodataka (38 str.). U uvodnom dijelu opisuje se na vrlo jednostavan ali sadržajan način što se nalazi u rječniku, kako ga treba upotrebljavati, kako se koja riječ ili složenica treba izgovarati na engleski ili američki način, zatim se daje kratak opis nepravilnih oblika imenica, glagola i pridjeva, kao i opis brojivih i nebrojivih imenica, upotreba fraza i idioma itd. Na kraju uvodnog dijela dana su sintaktička pravila podijeljena u 25 grupa s 26 podgrupa, kao i popis jakih i slabih oblika engleskih jednosložnih riječi i sažeti oblici ličnih zamjenica s glagolom, kao i riječnih oblika pomoćnih i defektnih glagola. U rječniku su polumasno tiskane riječi, složenice, fraze i idiomi, i to prvo engleski način pisanja a zatim američki, ako postoji razlika. Fonetski simboli, odnosno fonetski transkribirane riječi, stavljeni su između kosih crta. Prvo je naznačena fonetska transkripcija engleske riječi, a zatim i američke, ako se izgovor razlikuje od engleske (a razlikuje se za oko 30%). Kod dvosložnih ili višesložnih riječi, kao i kod složenica naznačeni su naglasci ispred naglašenog, odnosno naglašenih slogova. Uz svaku riječ navedena je (kurzivom) skraćeni gramatičke vrste riječi, a iza toga daje se opis značenja riječi jednostavnim i razumljivim engleskim jezikom. Kako bi se znalo gdje treba rastaviti riječ, npr. kod tipkanja ili tiskanja, u riječima su stavljenе točke između odgovarajućih slova (engleske riječi ne dijele se po slogovima kao naše). Primjena većine riječi, fraza i idioma prikazana je brojnim rečeničnim primjerima tiskanim kurzivom. Iza rječnika, u dodacima, obrađeno je 12 grupa gdje je tiskan popis nepravilnih glagola, skraćeni, prefiksa i sufiksa riječi, geografskih imena i osobnih prezimena, brojčanih i matematičkih pojmova, mjera i SI jedinica, kemijskih elemenata i puntuacije.

Kako bi se olakšala upotreba ovog rječnika, daje se kratak osvrt na fonetske simbole za obilježavanje glasova. Poznato je da se engleske riječi pišu na jedan a izgovoraju na drugi način, što ovisi o tome da li se neka riječ izgovara izdvojeno ili je u sklopu rečenice, da li je naglašena ili nije itd. Osim toga, jedan te isti samoglasnik ili skup samoglasnika odnosno suglasnika različito se izgovara u raznim riječima. To stvara poteškoće ne samo onima koji uče engleski, nego i onima kojima je engleski materinji jezik, pa je potreba za rječnikom s točnim izgovorom više nego nužna. Ovaj rječnik mogu bez poteškoća upotrebljavati svi oni koji su savladali najosnovnije elemente engleskog jezika.

Ove godine Međunarodno fonetsko društvo slavi stotu obljetnicu svoga postojanja (1886). Dvije godine kasnije (1888) odobrilo je prvu međunarodnu fonetsku abecedu, koja se sastojala kako od latiničkih slova, tako i od dodatnih znakova, da bi se izgovor različitih svjetskih jezika mogao predstaviti istim simbolima. D. Jones, profesor fonetike na University College London u Londonu, još je 1917. godine izdao prvi rječnik izgovora engleskih riječi (English Pronouncing Dictionary) koristeći južnoengleski dijalektalni način izgovaranja riječi, kao način koji mogu razumjeti svi kojima je engleski materinji ili službeni jezik. U 14. izdanju (1977) toga svjetski priznatog rječnika A. C. Gimson, također profesor fonetike na istom Univerzitetu, upotrebljava nove fonetske samoglasničke simbole za transkripciju riječi, ukazujući na različitu kvalitetu samoglasničkih glasova (u proteklih 60 godina go-

vorni je jezik doživio znatne promjene), a njegovi su simboli i danas standard za izgovor engleskih riječi. Ovaj izgovor poznat je i pod nazivom Received Pronunciation i koristi se kako na BBC i TV, tako i na fakultetima i školama u Engleskoj i inozemstvu.

Tokom ovih sedam desetljeća Međunarodno fonetsko društvo odobrilo je nekoliko engleskih fonetskih abeceda. Možda je potrebno istaći da su se glasovne promjene događale, odnosno fonetski simboli mijenjali, samo kod engleskih samoglasnika (vokala). U tablici 1. prikazani su fonetski simboli svih engleskih samoglasnika na način kako su ih nekoliko najpoznatijih engleskih fonetičara upotrebljavali u svojim radovima. Tu je moguće uočiti da se upotreba fonetskih samoglasničkih simbola mijenjala gotovo svakog desetljeća.

Vidi Tablicu 1.

Poznato je da se za neke engleske glasove može reći da imaju svoje akustičke ekvivalente među našim (hrvatskosrpskim odnosno srpskohrvatskim, makedonskim ili slovenačkim) glasovima, međutim, niti jedan engleski glas nije potpuno identičan našem. U tablici 2. dana je usporedba, po mjestu izgovora, između naših (hrvatskosrpskih, odnosno srpskohrvatskih) i engleskih suglasničkih glasova, gdje se uočava da neki naši suglasnici (ć, đ, lj, nj) nemaju svoje ekvivalente u engleskom jeziku, odnosno da neki engleski suglasnički glasovi (/dr/, /ð/, »tamno« /l/, /ʒ/, /tr/, /w/) nemaju ekvivalente u našem jeziku.

Vidi Tablicu 2.

Općenito, fonetski simboli engleskih samoglasnika primijenjeni u ovom rječniku OALDCE pripadaju tzv. kratkom obliku, gdje se kvaliteta svakog pojedinog glasa ističe upotrebom odgovarajućega posebnog simbola a dvotočkom se vizualno upozorava samo na duljinu odgovarajućega samoglasničkog glasa. To je (izuzev dvotočke) u suglasnosti i s pisanjem naših glasova budući da je naš jezik fonetski (u latinici postoje digrafi dž, lj, nj, u ćirilici digrafa nema, a u engleskoj fonetskoj abecedi digrafi su (/tr/, /dr/, /tʃ/ i /dʒ/)). Simboli koji pripadaju tzv. drugom obliku prikazuju istim simbolom kvalitativno različite glasove, tj. dvotočkom se ističe samo kvantiteta (duljina) glasa, što znači da je vizualno prikazivanje kvalitete glasa zanemareno.

Na kraju, može se samo pozdraviti odluka Cankarjeve založbe iz Ljubljane da ponudi jugoslavenskom tržištu ovaj izvanredni englesko-engleski rječnik.

Tablica 1.

Promjene engleskih samoglasničkih simbola tokom sedam desetljeća

D. Jones, 1917.	H. E. Palmer, F. G. Blandford, 1922. Ida C. Ward, 1931.	N. C. Scott, 1942.	P. A. D. MacCarthy, 1944.	A. C. Gimson, 1962.	M. M. D. Mackenzie, 1967.	J. C. Wells, Greta Colson, 1971.	D. Jones, A. C. Gimson, 1977. A. S. Hornby, 1980. Longman Ltd, 1983.
<u>Jednoglasi (monofonzi)</u>							
i:	i	i:	ii	i:	i	i	i:
ɪ	ɪ	ɪ	ɪ	ɪ	ɪ	ɪ	ɪ:
e	e	e	e	e	e	e	e
æ	æ	æ	æ	æ	æ	æ	æ
ɑ:	ɑ	ɑ:	ɑɑ	ɑ:	ɑ	ɑ	ɑ:
ɔ	ɔ	ɔ	ɔ	ɔ	ɔ	ɔ	ɔ
u:	u	u:	uu	u:	u	u	u:
ʊ	ʊ	ʊ	ʊ	ʊ	ʊ	ʊ	ʊ
ə	ə	ə	ə	ə	ə	ə	ə
ɜ:	ɜ	ɜ:	ɜɜ	ɜ:	ɜ	ɜ	ɜ:
e	e	e	e	e	e	e	e
<u>Dvoglasi (diftonzi)</u>							
ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
ou	ou	ou	ou	əu	əu	əu	əu
ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai
au	au	au	au	au	au	au	au
ɔi	ɔi	ɔi	ɔi	ɔi	ɔi	ɔi	ɔi
iə	iə	iə	iə	iə	iə	iə	iə
ɛə	ɛə	ɛə	ɛə	ɛə	ɛə	ɛə	ɛə
ɔə	ɔə	ɔə	ɔə	ɪ	ɪ	ɪ	ɪ
uə	uə	uə	uə	uə	uə	uə	uə
<u>Troglasi (trifonzi)</u>							
eɪə	eɪə	eɪə	eɪə	eɪə	eɪə	eɪə	eɪə
oʊə	oʊə	oʊə	oʊə	əʊə	əʊə	əʊə	əʊə
aɪə	aɪə	aɪə	aɪə	aɪə	aɪə	aɪə	aɪə
aʊə	aʊə	aʊə	aʊə	aʊə	aʊə	aʊə	aʊə
ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə	ɔɪə

Usporedba naših i engleskih suglasničkih glasova

Naš glas	Mjesto izgovora	Engleski glas	Mjesto izgovora	Primeri
				ortografski /transkribirani/
b	bilabijalno	/b/	bilabijalno	bag /bæg/
c	alveolarno	/ts/	alveolarno	cats /kæts/
č	alveolarno	/tʃ/	palatoalveolarno	church /tʃɜ:tʃ/
ć	postalveolarno	-		
d	dentalno	/d/	alveolarno	did /dɪd/
-		/dr/	postalveolarno	dry /draɪ/
dž	alveolarno	/dʒ/	palatoalveolarno	job /dʒɒb/
đ	postalveolarno	-		
-		/ð/	dentalno	this /ðɪs/
f	labiodentalno	/f/	labiodentalno	fog /fɒg/
g	velarno	/g/	velarno	good /gʊd/
h	velarno	/h/	glotalno	house /haʊs/
j	palatalno	/j/	palatalno	yes /jes/
k	velarno	/k/	velarno	fact /fækt/; back /bæk/; sky /skai/
-			velarno, aspirirano	car /kɑ:/
l	alveolarno	/l/	alveolarno, "svijetlo"	late /leɪt/; million /'mɪljən/
-			alveolarno, "tamno"	real /riəl/; help /help/; middle /'mɪdl/
lj	palatalno	-		
m	bilabijalno	/m/	bilabijalno	my /maɪ/
n	alveolarno	/n/	alveolarno	note /nəʊt/
nj	palatalno	-		
-		/ŋ/	velarno	sing /sɪŋ/
p	bilabijalno	/p/	bilabijalno	upper /'ʌpə/; lip /lɪp/; spray /spreɪ/
-			bilabijalno, aspirirano	put /put/
r	alveolarno	/r/	postalveolarno	red /red/; cry /kraɪ/; far away /,fɑ:rə'weɪ/
s	dentalno	/s/	alveolarno	say /seɪ/
š	alveolarno	/ʃ/	palatoalveolarno	short /ʃɔ:t/
t	dentalno	/t/	alveolarno	later /'leɪtə/; boat /bəʊt/; steak /steɪk/
-			alveolarno, aspirirano	take /teɪk/
-		/tr/	postalveolarno	try /traɪ/
-		/θ/	dentalno	think /θɪŋk/
v	labiodentalno	/v/	labiodentalno	vivid /'vɪvɪd/
-		/w/	labiovelarno	what /wɒt/
z	dentalno	/z/	alveolarno	zoo /zu:/
ž	alveolarno	/ʒ/	palatoalveolarno	measure /'meʒə/